

Jasiuk, Jerzy

Stulecie Muzeum Politechnicznego w Moskwie

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 18/2, 438-440

1973

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Przewodnictwo Komitetu Organizacyjnego Kongresu objął prof. Kiyoshi Yabuuchi, a sekretarzem Komitetu jest prof. Masao Watanabe, członek Rady Sekcji Historii Nauki Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki.

Znane są już także: rok i miejsce obrad XV Kongresu Historii Nauki; odbędzie się on w 1977 r. w Edynburgu.

E. O.

ZSRR

STULECIE MUZEUM POLITECHNICZNEGO W MOSKWIE

Bogate tradycje Muzeum Politechnicznego, a przede wszystkim jego aktualna rola w rozwoju kultury technicznej i popularyzacji wiedzy sprawiły, że jubileusz stulecia tej placówki został potraktowany w Związku Radzieckim jako ważne wydarzenie. Świadczył o tym zarówno program uroczystości jubileuszowych jak i towarzyszące im zainteresowanie ze strony różnych środowisk społeczeństwa radzieckiego.

Jubileusz stał się również okazją dla wyrażenia Muzeum Politechnicznemu uznania ze strony władz państwowych, czego przejawem było odznaczenie go Orderem Czerwonego Sztandaru Pracy przez Prezydium Rady Najwyższej ZSRR.

Uroczystości rozpoczęły się 12 grudnia 1972 r. dokładnie w stulecie dnia, w którym pierwsi zwiedzający weszli do sal nowo otwartego wówczas muzeum.

Program uroczystości, rozłożony na okres trzech dni, obejmował: 1) otwarcie jubileuszowej wystawy, 2) okolicznościową akademię, 3) uroczyste posiedzenie Rady Naukowej, 4) spotkania i imprezy rekreacyjne.

Jubileuszowa wystawa, zorganizowana w jednej z większych sal ekspozycyjnych Muzeum Politechnicznego, obrazowała jego historię i współczesne osiągnięcia. Zgromadzono na niej dokumenty i materiały ikonograficzne, ilustrujące kolejne etapy rozwoju placówki, a także szereg eksponatów, które reprezentowały szczególnie wartościowe kolekcje, wchodzące w skład zbiorów, jak np. mikroskopy czy zegary. Na wystawie zaprezentowano również najważniejsze publikacje związane z działalnością muzeum, które ukazały się w ciągu stulecia jego istnienia.

Kulminacyjnym momentem akademii było udekorowanie sztandaru muzeum wspomnianym wyżej odznaczeniem oraz przemówienie Zastępcy Przewodniczącego Rady Najwyższej ZSRR I. S. Gruszeckiego, który dokonał aktu dekoracji. W czasie akademii przemówienia wygłosili też m.in. akademik I. I. Artobolewski, prezes Wszechzwiązkowego Towarzystwa „Wiedza”, którego placówką jest Muzeum Politechniczne oraz akademik B. M. Kiedrow, dyrektor Instytutu Historii Przyrodzawstwa i Techniki AN ZSRR.

Charakterystycznym było wystąpienie delegacji młodzieży moskiewskich szkół zawodowych, która życzenia dla muzeum-jubilata przedstawiła w formie specjalnie ułożonego z tej okazji wiersza, deklamowanego zespołowo z dużą ekspresją.

Uroczyste posiedzenie Rady Naukowej Muzeum Politechnicznego zgromadziło oprócz jej członków licznych gości: reprezentantów wielu muzeów radzieckich oraz przedstawicieli licznych instytucji i organizacji, z którymi muzeum współpracuje.

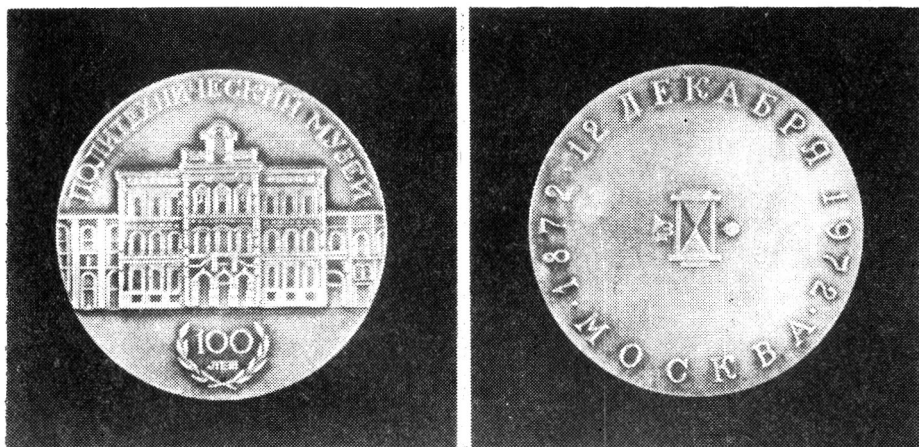
Porządek obrad przewidywał wygłoszenie trzech referatów: prof. dra D. D. Zykowa (zastępcy przewodniczącego Rady Naukowej) *Stulecie Muzeum Politechnicznego*, K. N. Wileńskiej (zastępcy dyrektora muzeum) *Podstawowe kierunki pracy naukowo-badawczej w Muzeum Politechnicznym*, B. I. Agafosziny (kierownika działu naukowo-metodycznego muzeum) *Efektywność form i metod obsługi indywidualnych zwiedzających*.

Pierwszy referat zawierał charakterystykę warunków i okoliczności, w jakich powstało Muzeum Politechniczne oraz zarys jego historii aż do dnia dzisiejszego. Autor referatu podkreślił szczególnie, że muzeum zostało utworzone z inicjatywy grupy postępowych uczonych rosyjskich, którzy brali później aktywny udział w jego działalności. Dzięki temu placówka odegrała doniosłą rolę w dziedzinie upowszechniania i popularyzacji wiedzy wśród szerokich kręgów społecznych. Po Rewolucji Październikowej zakres działania muzeum uległ znacznemu rozszerzeniu i stało się ono centrum propagandy postępu technicznego oraz osiągnięć gospodarczych Związku Radzieckiego.

W drugim z wygłoszonych referatów zostały podane informacje o zakresie prac naukowo-badawczych prowadzonych w Muzeum Politechnicznym, przede wszystkim o naukowym kształtowaniu kolekcji muzealnych.

Autorka trzeciego referatu oparła swoje opracowanie na wynikach ankiety, którą zorganizowano wśród zwiedzających Muzeum Politechniczne. Wyniki te wyraźnie wskazały, jakie działy ekspozycji muzealnej cieszą się największą popularnością, podobnie jakie tematy wzbudzają największe zainteresowanie. Warto podkreślić, że problemy historii techniki zostały zaliczone do tych ostatnich.

Pozostałą część obrad Rady Naukowej wypełniły wystąpienia gości: przedstawicieli zagranicznych i radzieckich muzeów oraz instytucji i organizacji współpracujących z Muzeum Politechnicznym. Wystąpień tych było łącznie kilkadziesiąt, cechowała je jednak godna naśladowania zwięzłość i treściwość.

Medal wybity z okazji stulecia Muzeum Politechnicznego w Moskwie

(Fot. Stefan Zubczewski)

W związku ze swym jubileuszem Muzeum Politechniczne przygotowało edycję medalu pamiątkowego, wydało specjalne plakaty i opublikowało w postaci broszury zarys historii placówki (J. D. Barski, G. P. Kozłow, *Stulecie Muzeum Politechnicznego*, Moskwa 1972 ss. 40). Wydano ponadto foldery poświęcone szczególnie wartościowym zabytkom techniki, znajdującym się w zbiorach muzeum, a związanym z dziejami rosyjskiej i radzieckiej techniki (m.in. zegarom konstrukcji Kulibina, telegrafowi Szillinga, tzw. świecy Jabłoczkowa). Oryginalnymi pamiątkami stały się wykonane specjalnie chustki, ozdobione elementami charakteryzującymi działalność Muzeum Politechnicznego. Przygotowanie tej pamiątki było zresztą pewnego rodzaju nawiązaniem do tradycji, gdyż przed stu laty, z okazji odbywającej się w Moskwie wielkiej wystawy przemysłowej (wystawa ta zapoczątkowała zbiory Muzeum Politechnicznego) wykonano również chustki pamiątkowe.

Jubileusz Muzeum Politechnicznego został też upamiętniony specjalnym znacznikiem pocztowym oraz okolicznościową kopertą.

W obchodach jubileuszowych, obok przedstawicieli innych zagranicznych placówek muzealnictwa technicznego, brała udział delegacja Muzeum Techniki złożona z niżej podpisanego oraz zastępcy dyrektora Reginy Gutkowskiej. Dla naszej delegacji udział w moskiewskich uroczystościach miał również znaczenie z uwagi na zebranie doświadczeń przydatnych przy organizacji zbliżającego się jubileuszu stulecia warszawskiego muzealnictwa technicznego.

Jerzy Jasiuk

UROCZYSTA SESJA NAUKOWA NA UNIWERSYTECIE CHARKOWSKIM Z OKAZJI STULECIA URODZIN DYMITRA SOBOLEWA

2 grudnia 1972 r. w wielkiej auli Uniwersytetu Charkowskiego odbyła się uroczysta sesja naukowa zorganizowana przez Wydział Geologiczno-Geograficzny Uniwersytetu Charkowskiego, Prezydium Charkowskiego Oddziału Wszechzwiązkowego Towarzystwa Paleontologicznego, Prezydium Charkowskiego Oddziału Wszechzwiązkowego Towarzystwa Mineralogicznego oraz Ukraińskie Towarzystwo Geograficzne. Udział wzięło około 700 osób, głównie byłych uczniów i współpracowników prof. D. N. Sobolewa.

Sesję otworzył rektor Uniwersytetu Charkowskiego prof. dr W. J. Chotkiewicz, który po słowach powitalnych podkreślił, że prof. D. N. Sobolew, po przybyciu w 1914 r. do Charkowa i objęciu stanowiska kierownika Katedry Geologii i Paleontologii, stworzył tzw. „charkowską szkołę geologiczną”, a kierowaną przez siebie katedrę prowincjonalnego uniwersytetu przekształcił w placówkę o dużej randze naukowej.

Następnie głos zabrała H. Ozonkowa (Muzeum Ziemi PAN, Warszawa) wygłaszając referat *Badania geologiczne D. N. Sobolewa na terenie Polski*. D. N. Sobolew przebywał w Polsce 19 lat (1895—1914), zajmując się głównie fauną, stratygrafią i tektoniką Gór Świętokrzyskich. Przyczynił się wydatnie do poznania budowy geologicznej Łysogór, a wyniki jego prac nie utraciły całkowicie swego znaczenia naukowego do dziś.

W kolejnym referacie *Życie i działalność naukowa D. N. Sobolewa* prof. dr W. P. Makridin scharakteryzował niezwykle szeroki wachlarz zagadnień geologicznych, którymi zajmował się D. N. Sobolew, dodając przy tym wiele własnych, serdecznych wspomnień z osobistych kontaktów ze swoim byłym profesorem.

W imieniu autorów I. J. Łapkina, S. I. Prochodskiego i I. A. Goldfelda — S. I. Sterlin poświęcił swą wypowiedź pionierskim pracom D. N. Sobolewa prowadzonych na Ukrainie nad występowaniem ropy naftowej i gazu ziemnego. Prace te wytyczyły kierunki poszukiwań, przyczyniając się bezpośrednio do odkrycia nieznanych miejsc występowania tych cennych surowców mineralnych.

Sesję zakończył koncert *Ulubione melodie D. N. Sobolewa*, wśród których nie zabrakło kompozycji szopenowskich.

Helena Ozonkowa